

حضرت آیت الله جنتی «دامت برکاته»

دبیر محترم شورای نگهبان

سلام علیکم

بدینوسیله گزارش جلسه ششصد و هشتاد و هشتم مجمع مشورتی فقهی شورای محترم نگهبان مورخ ۱۳۹۳/۲/۲ مشتمل بر بررسی لایحه تجارت ارائه شده به شرح ذیل تقدیم می‌گردد:

دستور: رسیدگی به لایحه تجارت اعاده شده از شورای محترم نگهبان قانون اساسی.

ماده ۴: سمت قائم مقامی باید در دفتر ...

بررسی: اطلاق عدم قابل استناد بودن در مقابل شخص ثالث ناآگاه از جهت شمول نسبت به مواردی که شرعاً می‌توان قائم مقامی را اثبات نمود - مانند فرض اقامه بینه - خلاف شرع دانسته شد. ضمناً این ایراد در ماده ۵ - در مورد تحدید اختیارات قائم مقام تجاری - و در ماده ۶ - در مورد قید اجتماع در سمت قائم مقام تجاری جاری است.

ماده ۶: تاجر می‌تواند دو یا چند شخص را ...

بررسی: مناسب است قید «اجتماع» بعد از عبارت «هرگاه دو یا چند شخص» به عنوان اضافه گردد.

ماده ۸: عزل قائم مقام

بررسی: اطلاق عدم قابل استناد بودن در مقابل اشخاص ثالث ناآگاه از جهت شمول نسبت به مواردی که می‌توان شرعاً عزل قائم مقام را اثبات نمود - مانند اقامه بینه - خلاف شرع دانسته شد.

ماده ۹: با فوت یا حجر تاجر یا انحلال شرکت ...

بررسی: ۱- اطلاق پایان یافتن سمت قائم مقامی در فرض تحقق حجر خلاف شرع می‌باشد زیرا فقط در اموری که تاجر در آن محجور می‌باشد قائم مقامی پایان می‌یابد و در سایر امور دلیلی بر پایان یافتن قائم مقامی وجود ندارد.

۲- اطلاق بر عهده داشتن مسئولیت اداره و نگهداری اموال مستلزم تصرف در اموال شخص تاجر - ولو در غیر موارد ضروری امور حسبیه - می‌گردد و حال آن که بر اساس نظر حضرت امام خمینی «ره» در تحریر الوسیله (کتاب الوکاله، مسئله ۲۳ و ۶) در فرض فوت تاجر یا حجر او قائم مقامی پایان می‌یابد و شخص قائم مقام چنین مسئولیت و چنین حق تصرفی را ندارد.

ماده ۱۷: دلال می‌تواند در یک زمان برای ...

بررسی: الزام نمودن دلال به آگاه نمودن اشخاص در مورد دلالتی نمودن برای چند نفر و در مورد مسائلی که ممکن است موجب تغییر رأی آن‌ها گردد وجه شرعی نداشته و خلاف شرع می‌باشد. (۴ رأی از ۶ رأی)

ماده ۱۹: دلال باید اطلاعات صحیح ...

بررسی: الزام نمودن دلال به ارائه اطلاعات به طرفی که دلال از طرف وی نمی‌باشد و تعهدی نسبت به او ندارد وجهی ندارد و خلاف شرع می‌باشد.

ماده ۲۰: دلال نمی‌تواند به جای یکی از طرفین ...

بررسی: وجهی برای تقیید زدن اجازه به اجازه کتبی (اجازه‌نامه) نیست و مطلق اجازه ولو اجازه غیرکتبی کافی است.

ماده ۲۱: دلال مسئول حفظ و نگهداری ...

بررسی: ماده مذکور خلاف شرع دانسته شد زیرا دلال امین امور در اختیار او قرار داده شده است و امین مسئول تلف شدن نیست مگر این که ثابت شود که در نگهداری اسناد یا اشیاء تفریط نموده است.

ماده ۲۲: دلال ضامن اعتبار اشخاصی است که ...

بررسی: وجهی برای ضمانت در اعتبار اشخاص نیست بلکه صرف عدم کلاه‌بردار بودن کافی است و لذا اطلاق این ماده خلاف شرع دانسته شد. (۳ رای از ۶ رای)
در مقابل نظر بعضی از اعضاء این بود که لازمه اعتماد به دلال آن است که افراد دارای اعتبار را به عنوان طرف معامله معرفی نماید.

ماده ۲۳: دلال در مورد ارزش یا جنس کالای ...

بررسی: ۱- اطلاق مسئولیت داشتن دلال از جهت شمول نسبت به طرف معامله غیر امر وجهی نداشته و خلاف شرع می‌باشد.
۲- در فرض امین بودن دلال وی مقصر در مورد ارزش و جنس کالا نمی‌باشد مگر این که تقصیر وی ثابت شود و لذا ذیل این ماده خلاف شرع می‌باشد.

ماده ۲۴: هر گاه طرفین معامله یا یکی ...

بررسی: اگر تعهد دلال ابتدائی بوده و در ضمن قرارداد لازم - مثل قرارداد دلالتی - نباشد دلال مسئول اجرای معامله نمی‌باشد و لذا اطلاق مسئول اجرای معامله دانستن دلال خلاف شرع می‌باشد. (۳ رای از ۶ رای)